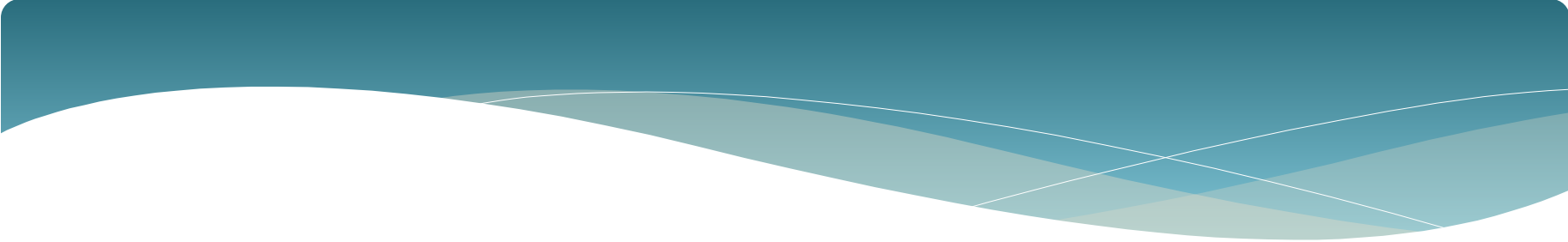

Naujas **normalus** gyvenimo kelias pasveikus

Izolda Krivienė

Gydytoja vaikų hematologė
Respublikinė Šiaulių ligoninė

2015-02-14
KAUNAS

-
- * Kasmėt Lietuvoje onkologinėmis ligomis suseręa apie 100 vaikų
 - * Apie 80 procentų vaikų onkologinių ligų pagydoma
 - * Kiekvienais metais į mokyklas po sunkaus specifinio gydymo sugrįęta apie 80 vaikų

Įveikęs sunkią ligą vaikas grįžta į mokyklą...

- * Svarbu, kad į mokyklas vaikai grįžtų kiek įmanoma greičiau, nes taip jie tampa savo naujo normalaus gyvenimo, savo ateities dalimi
- * Praleidus daug pamokų ankstyvuosiuose mokymosi etapuose atsiranda tolimesnių mokymosi problemų
- * Mokymasis suteikia vaikui asmeninio progreso jausmą
- * Klasėse vaikai tampa mokiniais, o ne pacientais

Ką turi žinoti klasės draugai

- * Pagrindinė informacija: diagnozė, gydymas
- * Dauguma vaikų pasveiksta net susirgę **šiomis** ligomis
- * Onkologinė liga neužkrečiama
- * Susirgusiam onkologine liga vaikui svarbi klasės parama: reikalinga skatinti bendravimą (el. laiškai, telefono skambučiai, twitter, facebook, lankymas ligoninėje, jei įmanoma)
- * Tu nesusirgsi onkologine liga, net jei kažkada kažką blogai pagalvojai ar pasielgei (mistinis mąstymas)

Ką turi žinoti mokytojai, socialiniai pedagogai ir kiti mokykloje dirbantys specialistai: Vėlyvosios vaikų onkologinių ligų komplikacijos

- * Atsiranda prėjus 5 metams nuo diagnozės ir gydymo pradžios
- * Vėžį sunaikinusių vaistų specifinis nepageidaujamas poveikis gali išlikti ir su amžiumi sveikatos problemų daugėja
- * Pasireiškia 70 proc. pasveikusiųjų nuo onkologinės ligos , dažniausiai nesunkiais sveikatos sutrikimais

- * Didelės dalies vėlyvųjų reiškinių galima išvengti:
 - * žinant kokie yra rizikos veiksniai jiems atsirasti
 - * anksti diagnozuojant
 - * laikantis pagrindinių profilaktikos priemonių

Kas gali įtakoti mokymosi sunkumus

- * Jei onkologinė liga buvo diagnozuota labai ankstyvame amžiuje
- * Jei mokymosi problemos jau buvo prieš onkologinę ligą
- * Daugkartiniai ar ilgalaikiai mokyklos nelankymai
- * Veikiantis centrinę nervų sistemą onkologinės ligos gydymas
- * Onkologinės ligos gydymas, pažeidžiantis klausą ar regą
- * Onkologinės ligos gydymas, sukeliantis fizinę negalią

Kam yra didesnė mokymosi problemų rizika:

- * Galvos smegenų augliai ir jų gydymas:
 - * Chirurginis, spindulinis
- * Onkologinis procesas akyje/ausyje
- * Ūmi limfoblastinė leukemija
 - * Metotreksatas, anksčiau – spindulinis gydymas, skirtas neuroleukemijos profilaktikai

Vėlyvųjų smegenų pažeidimo mechanizmai

* Radioterapija

- * Demielinizacija
- * Kraujagyslių pažeidimas
- * Nekrozė (po didelių radioterapijos dozių)

* Chemoterapija

- * Metotreksatas: poveikis į baltąją smegenų medžiagą
- * ARA-C: toksiškai veikia smegenėles
- * Steroidai : (dexametazonas), hipocampo pažeidimas

Kitos onkologinės ligos, kurių gydymui nebuvo taikytas centrinę nervų sistemą veikiantis gydymas

- * Paprastai nesukelia neuropsichologinių problemų
- * Mokymosi rezultatai panašūs kaip ir bendraklasių
- * Gydymas neįtakoja prieš ligą įgytų žinių

Kaip siekiama išvengti vėlyvųjų mokymosi problemų

- * **Gydymas:**

- * Tobulinami neurochirurginiai metodai
- * Kuriami gydymo metodai siekiant sumažinti spindulinės kranioterapijos dozes ir laukų apimtis, kuriant naujas technologijas, skiriant gydymą, kuris būtų kuo mažiau neurotoksiškas

- * **Po gydymo:**

- * Žinoti kaip gali pasireikšti neurotoksinės komplikacijos
- * Psichosocialinė pagalba
- * Papildoma pagalba mokymosi proceso metu
- * Ankstyvas problemų nustatymas ir psichologinė pagalba
- * Profesionali pagalba/parama mokiniams ir šeimoms, turintiems mokymosi sunkumų

Tolimesnio gyvenimo kokybę sąlygojantys veiksniai

- * **Išsilavinimas**

- * Atliktų klinikinių tyrimų duomenimis, vaikystėje sirgusių onkologinėmis ligomis (ne CNS augliais) žmonių išsilavinimo rezultatai panašūs kaip ir kitų populiacijoje
- * sirgusiems onkologinėmis ligomis vaikams dažniau reikalinga speciali pagalba mokantis
- * Blogesni mokymosi rezultatai stebimi po kranioradioterapijos

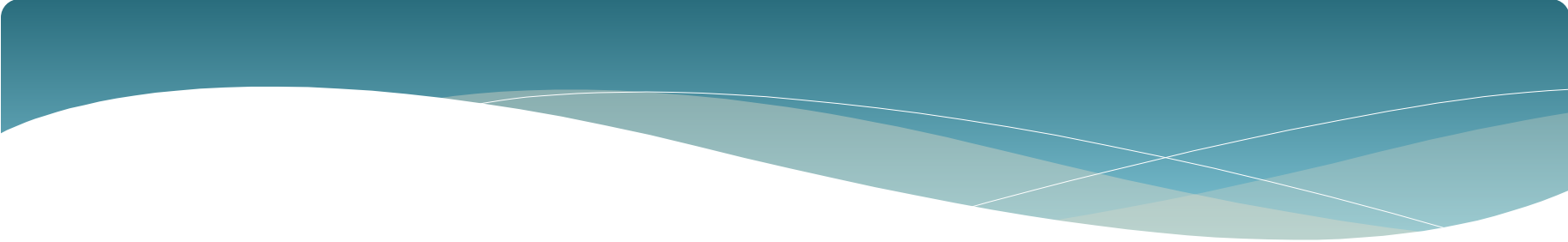
- * **Psichosocialinė adaptacija**

- * **Darbo turėjimas**

- * Boman KK, Cancer March 2010, 116:1385-1391

Rizikos veiksniai, siejami su mažesnėmis darbo turėjimo galimybėmis

- * Moteriška lytis
- * Jaunesnis amžius
- * Pažinimo ir elgesio problemos
- * Žemesnis intelekto koeficientas (IQ) vaikystėje sirgusiems centrinės nervų sistemos augliais
- * Kranioradioterapija
- * Motorikos sutrikimai ar epilepsija
- * Ribotos fizinės galimybės

-
- * Klinikiniais tyrimais įrodyta, kad vaikams ir paaugliams, susirgusiems onkologine liga, ypač CNS augliais ir leukemija, reikalinga kryptinga stebėseną dėl mokymosi ir socialinių sutrikimų.
 - * Profesionali specialistų pagalba ir rehabilitacija mokykloje ypač svarbi gerinant mokymosi ir socialinius įgūdžius bei sąlygoja tolimesnio gyvenimo kokybę.

* **Cancer 2005;104:1751–60**

Vasario 15 – oji PASAULINĖ VAIKŲ VĖŽIO DIENA

International Childhood
Cancer Awareness Day

Creating a brighter future for young people with cancer

